

Négyezer-hatszáz

Véletlenül ismerkedtem meg Kovács Évával a konzervgyárban. Többedmagunkkal arról beszélgettünk, elégedettek-e a műszakpótlékkal. Fáradtak voltak akkor, hiszen hátuk mögött a nyári szezon nehéz hetei, de már kezükben a boríték, vagyis a kézzelfogható eredmény. Éva véleménye külön is érdekelt: a legfiatalabb volt közöttünk és 4600 forintot vitt haza. Rendben van, szabad szombat és vasárnap ára is benne volt abban a borítékban, de a sűrítőüzem fiatal szakmunkása júliusban 478, augusztusban 204 forint műszakpótlékot kapott.

Éva 17 éves korában 7 forintos órabérral kezdte felvált munkáját a gyárban, s ma 13,20 forintos órabérré jött 20 százalékos délutáni, 40 százalékos éjszakai műszakpótlék.

Januárban a KISZ-eseknek átadták a kollektív szerződést, tanulmányozzuk és mondjuk róla véleményét. A törzsgárdatagsági szabályzat és a műszakpótlék volt az új, persze hogy azt feleltük rá: jó is lenne.

És lett. Éva nem kis büszkeséggel vágja ki, mennyit keresett.

Igaz, nagyon megdolgozott érte. Mosolyogva meséli, eleinte mennyire másképp gondolta a munkát, eszébe se jutott, hogy szakmunkásként ládat cipel, csatornát tisztít, vagy ha úgy hozza a sor, udvart takarít. Gondolatban csak a gé-

pekig jutott. Mondom, ma már mosolyog ezen. Most éppen két gépsort is kezel, a zajt „nem veszi fel”, a jellegzetes és másoknak nagyon is erős szagot jól elviseli, és büszke rá, hogy már messziről meghallja, ha valami nincs rendben hosszú gépsorán. Eszébe sincs elmenni, Persze, eszembe se volt ilyet kérdezni nekem se, csak hát mit csinálunk, ez a valóság: ha leülünk beszélgetni, csaknem mindenki eljutunk a kérdéshöz, meg vagy marad? Ha valaki maradni akar munkahelyén, arra is talál ezer indokot, ha nem, pláne sokegyet. „Ez a mi mozgó világunk” — szoktuk rajta mosolyogni. Éva úgy veti fel, hogy legjobb barátja, akivel együtt szakvizsgáztak, íróasztal mellett ül, 1700 forintért. S ezt már mosolyogva meséli, paradicsomlétől piros foltos toroncipőjét lóbázva: „Képzeld el, ő is marad.”

— Mire költi pénzét? — Biztosan hobbitos vagyok, de szeretek divatosan öltözködni. Különböző színtintem arról meg lehet ismerni a munkáslányokat. Én a múlt hónapban is legalább egy ezret ruhára költöttem. Persze, amíg családom nincs, tehetem. Az idén például — ezt persze nem dicsekvésként mondom — alig takarékoskodtam. Megint elutaztam minden pénzemért, mert nekem ez a szenvedélyem. Fél Európát bejártam már, de Magyarországot sem csak térképről ismerem. Az idén voltam a Szovjetunióban is — ez a tíznapos kiejed — odessza út jutalom volt a gyártól.

Mondjam-e, hogy a műszakpótlékkal meghízott keresetét Éva azok örömeivel fogadja, akik megdolgoztak és okosan is értékelik a pénzt. „Több jut utazásra is” — summázza. Sz. M.

A gép jó barát

Gyakran hallani olyan megjegyzést, hogy túlzóan technokratáká válnak. Csak a gép, az automata, a hatékonyság, a verseny, a haszon és a piac. Egyre kevesebbet törődünk az emberrel, az érzelmeivel, a vágyakkal. Elsodor bennünket a saját alkotásunk, leigáz és nincs pardon, követni kell a bonyolult műszereket, az automaták parancsolnak és mi, mint kezes bárányok, végrehajtjuk utasításait. Minden bizonnyal, van ebben is némi igazság, különben nem beszélne róla. De az is igaz, hogy kell a gép, s egyre több kell, korszerűbb, nagy termelékenységű, olyan típusok, melyek révén minimálisra lehet csökkenteni a manuális munkavégzést.

Hol vannak már azok az idők, amikor az ember és a gép szemben állt egymással. Az ember képes volt szétverni a gépet, féltve állását és keresetét. Az a világ elmúlt, s ma már nem csupán a megszállott kutatók és főtárolók keresik a technika megújításának módjait, hanem a munkás is igyekszik újítani, korszerűsíteni, hogy helyette is a gép fáradjon, és a korábbi egy darab produktum tízszeresére, százszorosára növekedjen. Újból az ember vált a legfontosabb — még akkor is, ha a gépekről beszélünk —, de most már nem a testi erejére van szükség, nem azt kéri tőle a társadalom, hanem a fejére, az eszére számítanak.

Vannak olyan emberek, akiknek furcsának tűnik és ellentmondásosnak számít, hogy ténylegesen a hatékonyságot firtatják. A vezetőket is azért nyagatják, hogy mennyire sikerült javítani a gazdaságosságon, milyenek a termelés lényegesebb mutatói. Inkább azt kellene firtatni, hogyan gazdálkodnak a legfontosabbal, az emberrel. Bertha Bulcsu kétrészes riportot írt az ÉS-ben, a bábolnai gazdaság vezetőit faggatta, és közreadta Burgert Róbert vezérigazgató monológját. Burgert meditatív az emberi oldalról, a szellemi kapacitás kihasználásáról. Kimondta nyíltan, hogy maga sem tudna elszámolni, ha kérdőre vonnák, mennyire gazdálkodott jól és hatékonyan az emberi tényezővel. Ezt nem is kívánja tőle senki, kizárólag a hasznosságot, a gazdaság erejét, nyereségét, előrelépéseiket, helytállásukat a világpiacra, a nagy nemzetközi trösztökkel való versenyt értékelik.

Megvallom, nem éreztem különösebb ellentmondást a vezérigazgató szenvedélyes monológjában. A tetszetős és elismerésre méltó eredmények, a nagyfokú gépítettesség és másodpernyi pontosságú ipari termelési rendszerek valósága végül is emberi alkotás, a bábolnai emberek szellemi kapacitásának legszebb eredménye. Bátran kiállhatnak bármilyen elszámoltató bizottság elé. Az ember és a gép csak együtt képzelhető el, s nem ellenséggé, hanem jó barátok gyanánt. Másképpen nem is volna értelme az egésznek. De jöjjünk közelebb szűkebb pátriánkhoz, s azonnal kiderül — sajnos — messzire vagyunk még olyan állapotokhoz, amikor jogos lehetne a panasza a sok gépre. Inkább ítélnéjük fordítottan a helyzetet, kevés a korszerű gép, s az üzemek, gyárak dolgozóinak tekintélyes hányada, van olyan iparág, ahol több mint a fele, kisegítő munkát végez.

A szakemberek úgy fogalmazzák, hogy alapvető, mennyire tudják a létszámot racionálisan foglalkoztatni. Mi volna az ideális állapot? Az, hogy a fizikai létszám nagyobbik fele, legalább kétharmada az alaptevékenységben fejtené ki tudását. A szegedi munkahelyeken — mezőgazdaságot nem számítva — körülbelül 65 ezer embert foglalkoztatnak. Az iparban és az építőiparban közel 45 ezret, a kereskedelemben 11 ezer 500, a közlekedésben és a vízgazdálkodásban 7 ezer 800 ember talál munkalehetőséget. Áttekintésüknek, maradjunk az iparnál, az ott foglalkoztatott emberek, elsősorban a fizikai dolgozók munkavégzésénél. Kiderül, hogy a fizikai dolgozóknak mindössze 59 százaléka végez vállalati alaptevékenységnek megfelelő munkát, 41

százaléka pedig kisegítő jellegű tevékenységen dolgozik.

Ezek az arányok nem a legjobbak, arányukat veük az üzem- és munkaszervezés színvonalára, a technikai állapotokra. Hangoztatják, hogy a munkaerő hatékony felhasználása létkérdés. Valóban erről beszélhetünk az intenzív fejlesztés idején. Nálunk is kinőttük már az extenzív korszakot, munkaerőt alig kapnak a gyárak, utánpótlás legfeljebb a munkába most lépő ifjúság köréből verbuválódhat, de jelen esztendőben ez a forrás is gyengén csörgedezik, talán tíz-tizenöt év múlva jobban buzog. De később sem a termelő ágazat szippantja föl az ajánlókat, hanem az úgynevezett tercier szektor, a szolgáltatás területe. Ezért nagyon fontos már most lépni valamelyest előre, a gépítés, korszerűsítés vonalán, hiszen túlzottan számít a magas munkaerőleltetés. S ha tovább bogyozunk a létszámot, azt is könnyen megállapíthatjuk, hogy sokan végeznek nehéz fizikai munkát, anyagmozgatást, javító és karbantartó tevékenységet.

A helyi üzemek adathalmazából kideríthető, hogy a nehéziparban 58:42, a könnyűiparban 66:34, az élelmiszeriparban pedig 44—54 az arány a fizikai munkások végzett tevékenységének megoszlásában az alap- és kisegítő tevékenység vonatkozásában. Ezek az arányok sajnos semmit sem változtak az elmúlt esztendő folyamán. Az alap- és a kisegítő tevékenység aránya attól függően változik, hogy milyen az iparág sajátossága, gépítetttsége és gyártási technológiája. A könnyűiparban, a szegedi szövődékekben és fonodákban elfogadható arányokat találhatunk. S amikor ezt kimondjuk, azt is bizonyíthatjuk, hogy éppen ezekben az üzemekben fejlesztettek, modernizáltak legtöbbet az elmúlt években.

Ha az átlagot nézzük, vagyis a szegedi és a környékbeli ipar gépítetttségének fokát és színvonalát, akkor alacsony minőségi hányadost kapunk. A jelentősebb iparvállalatoknál a fizikai dolgozóknak 53 százaléka dolgozik gépek mellett. A gépek és berendezések mellett tevékenykedők egy része lényegében manuális munkát végez, ezért mondják a szakemberek, hogy a gépítetttség színvonala alacsonyabb a létszám arányánál, mivel a fizikaiaknak 24 százaléka végez olyan tevékenységet, ahol valóban a gépi munka dominál, és 3 százaléka a gépek mellett ellenőrző, felügyelő tevékenységet lát el. A statisztikai hivatal legutóbbi kiadványában külön tanulmány foglalkozott a fizikai dolgozók munkavégzésének helyzetével. Kimutatásukban megállapították, hogy a fizikai dolgozók 47 százaléka nem gép mellett dolgozik, de ehhez hozzávéve a gépek mellett dolgozókból azokat, akiknél a kézi munka a meghatározó, lényegében a fizikaiaknak csaknem háromnegyede kézi jellegű tevékenységet végez.

Sok még a nehéz fizikai munka aránya is a termelésben, s ilyen munkakörökre nagyon nehéz utánpótlást szerezni. A munkaerő-gazdálkodás javítására hozott párt- és kormányhatározatok előírták — a munka- és üzemszervezés színvonalának emelése, az üzemben belüli munkaerő-tartalékok feltárása és hasznosítása mellett — a nehéz fizikai munka gépítését. Mi a helyzet a szegedi vállalatoknál? A minisztériumi ipar fizikai dolgozóinak 48 százaléka végez könnyű, 52 százaléka pedig nehéz fizikai munkát. A nehéz fizikai munkát végzők közül a normál erőfeszítéssel, de kedvezőtlen körülmények között dolgozók aránya a legnagyobb.

Tudjuk, hogy szép szavakat adni könnyebb, mint pénzt, devizát, hiszen pénzrel a zsebben könnyebb okosnak lenni — mondhatják a vállalati vezetők. Igazuk van, de sok mindenben lehet pénz nélkül is segíteni, s ennek egyik alapvető útja az, hogy törődjünk többet az emberekkel. Kicsavarva Veres Péter közismertté vált mondanását, egyszerre gondolkodjunk gépben és emberben.

Gazdag István

Bemutató Szegeden

Hogyan kell a húst eladni?

Kifogástalanul darabolt hús a vágóhídon tartott bemutató

Szegeden körülbelül hetven üzletben árusítanak többhúsokat. Hogy mennyire a szabályoknak megfelelően és milyen készülékekkel, arról a vásárlók legtöbbször hetente legalább egyszer meggyőződhet. Ismert, mégis változatlan gyakorlat: a jó ismerősök kívánságuk szerint megkapják a szép húst, számos vevő azonban kénytelen szatyorba tenni az indokoltanál nagyobb mécsingot, vagy csontot, esetleg el kell fogadnia az előre ledarált húst. (E műveletet mindig a vásárló érkezőkor kell elvégezni.) De szenvedhetnek kárt másképpen is, például úgy, hogy a rövid karajhoz kapnak valamennyit az olcsóbb csontos tarjából, vagy a hosszú karajból. Mindez természetesen nem érvényes valamennyi eladóra, illetve üzletre.

Különösen elvárható lenne a gondos, figyelmes kiszolgálás, mivel tavaly új szabványt dolgoztak ki és léptették életbe a sertés és a szarvasmarha hússzéki darabolásáról. A szabvány magas színvonalú, más országok

— így nyugati államok — vásárlói szokásainak is megfelelő darabolást és árusítást ír elő. A szabvánnyal elméletben már megismerkedtek a húsboltok eladói, üzletvezetői, valamint az ellenőrök, arra azonban alig volt alkalomuk, hogy gyakorlatát is lássák. Ezért a Magyar Szabványügyi Hivatal fogyasztók szabványosítási tanácsa, a Szakszervezetek Csongrád megyei Tanácsa, valamint a szegedi városi tanács vb kereskedelmi osztálya, a Szegedi Szalámigyár és Húskombinátal közösen bemutatót rendezett a húsok szabályos darabolásáról. A vágóhídon tegnap, szerdán tartott bemutatóra — amely első az országban — a gyár rendkívül nagy gyakorlatú szakemberei darabolták és készítették elő a húst. A számos kifogástalan árut megtekintették néhányan a húsboltok eladói közül, s megnézték az SZMT társadalmi ellenőrei és a kereskedelmi osztály szakemberei.

Sz. J.

A mezőgazdasági értelmiség helyzete

Tizenöt év alatt csaknem megháromszorozódott a mezőgazdaságban foglalkoztatott mérnökök és üzem-mérnökök száma, amely jelenleg megközelíti a 40 ezret — állapította meg a MEDOSZ központi vezetősége szerdai ülésén, amelyen a mezőgazdaságban dolgozó értelmiségiek helyzetét vitatta meg.

A központi vezetőség állásfoglalást adott ki a témával kapcsolatban. Egyebek között elhatározták: az eddiginél rendszerezettebben összesítik a legeredményesebben dolgozó, vezető és szakemberek tapasztalatait, hogy a legjobb módszereket széleskörűen elterjeszthessék. Gondoskodni kell arról — mutat rá az állásfoglalás —, hogy a továbbképzési tervek mindenütt megvalósítsák. Munkaszervezési intézkedésekkel lehetővé kell tenni a falusi műszaki értelmiség tudásának teljesebb kamatoztatását, azt, hogy ne terheljék a szakembereket adminisztratív és egyéb, nem szorosan beosztásukhoz tartozó tevékenységgel. Felhívta a központi vezetőséget a figyelmét arra, hogy csökkenteni kell a fiatal szakemberekre érintő kereseti aránytalanságokat: a gazdaságokban fokozottabban érvényesíteni kell a teljesítményektől függő, egyéni jövedelemdifferenciálási elvét. (MTI)

Taggyűlés az SZVT-nél

Tisztújító taggyűlést tartott a Technika Házában tegnap a Szervezési és Vezetési Tudományos Társaság Csongrád megyei szervezete. Először dr. Jenei Tibor, a Pénzügyminisztérium Bevételi Főigazgatóságának helyettes vezetője tartott előadást a gazdasági szabályozók 1978. évi kiigazításáról, majd dr. Kapás Pál megyei

Szakszervezeti vezetők a városgazdálkodási vállalatnál

Tegnap, szerdán egész napos látogatást tett dr. Agoston József, az SZMT vezető titkára és Nagy Zoltán, a HVDSZ megyei titkára a

Szegedi Városgazdálkodási Vállalatnál. A vendégeket a vállalat gazdasági vezetői és társadalmi szervezeteinek képviselői tájékoztatták szolgálati munkájuk jelenlegi helyzetéről, feladatairól, majd az újszegedi kertészeti beosztás vezetői és a szakszervezeti vezetők. Még a délelőtti órákban megismerkedtek a vendégek Tarjánban a távföldművelési főosztály tevékenységével, s megtekintették az egyik fűtőközpontot is. Délután dr. Agoston József és Nagy Zoltán találkozott a városgazdálkodási vállalat szocialista brigádvezetőivel és a munkaverseny-megvalósítási kiemelt brigádok tagjaival.

Tanfolyam nőbizottsági elnököknek

November 14—16. között, hétfőn, kedden és szerdán Szentesen háromnapos tanfolyamot szervezett a Csongrád megyei Mezőgazdasági Szövetkezetek Területi Szövetsége a megye térszerte nőbizottsági elnökeinek részére. A résztvevők többek között eszmei-politikai nevelőmunkával kapcsolatos feladatokról, a mezőgazdasági szövetkezetek III. kongresszusának nőpolitikai határozatairól, a szövetkezeti jogrendszerrel és a párt nőpolitikai határozatának végrehajtásáról hallhattak előadásokat. A tanfolyamot üzemlátogatás és filmvetítés tette szemléletesebbé.